Asia: HE 22/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ilmailulain, liikenteen palveluista annetun lain ja yhteistoimintalain muuttamisesta

Kirjallinen asiantuntijalausunto – Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto AKT ry

AKT ry on tutustunut hallituksen esitykseen ja haluamme tähdentää seuraavia asioita. Hallituksen esityksessä ehdotetut muutokset liittyvät ilmailun turvallisuuteen, markkinoiden sääntelyyn sekä työelämän rakenteisiin. Lausunnonantajana haluamme tuoda esiin erityisesti ehdotusten vaikutukset matkustamomiehistöön. Esityksen vaikutukset työn tekemisen ehtoihin, työsuhdeturvaan ja henkilöstön osallistumismahdollisuuksiin on arvioitava huolellisesti, jotta lakimuutokset eivät heikennä työntekijöiden asemaa ja oikeusturvaa tarpeettoman paljon.

Puhallutuksen ajankohta

Puhallutus tulee suorittaa ennen työaikaa. Näin varmistetaan, että työntekijät ovat työkykyisiä jo ennen tehtäviensä suorittamista, mikä on keskeistä ilmailun turvallisuuden kannalta.

Satunnaisten puhallutusten ajankohdan täsmentämisestä

Esityksen mukaan työnantajalla on oikeus päättää puhallutuksen ajankohdasta. Tältä osin haluamme tähdentää, että sääntelyn selkeyttämiseksi olisi tarpeen tarkemmin määritellä, milloin satunnainen tai säännönmukainen puhallutus voidaan suorittaa.

Esityksen mukaan ministeriö on todennut puhallutuksen ajankohdan sääntelyn tärkeäksi satunnaisen ja säännönmukaisen puhallutuksen osalta[1]. Kunnioittavasti ehdotamme, että tätä kohtaa täsmennetään edelleen, sillä tällä puhallutusajankohta on työnantajan päätettävissä, ja puhalluskokeen tarkoitus on selvittää että ovatko työntekijät olleet alkoholin vaikutuksen alaisina välittömästi ennen työajan alkamista.

Näkemyksemme mukaan lakiin tulisi sisällyttää nimenomainen säännös, jonka mukaan satunnainen puhallutus tulee suorittaa joko ennen työtehtävien alkua tai työajan ulkopuolella. Tällainen tarkennus olisi omiaan turvaamaan työntekijän oikeusturvaa ja ehkäisemään mahdollisia väärinkäsityksiä tai perusteettomia toimenpiteitä. Työnantajalla ei tulisi olla mahdollisuutta satunnaiseen sekä säännönmukaiseen puhallutukseen työvuoron aikana.

Puhallutuksen suorittajien määrä, asema sekä riippumattomuus

Esityksessä ei ole otettu kantaa puhallutuksen suorittajien määrään, asemaan tai riippumattomuuteen.

Puhallutuksen tulee suorittaa vähintään kaksi henkilöä työntekijän oikeusturvan takaamiseksi. Tämä varmistaa menettelyn luotettavuuden ja vähentää mahdollisia epäselvyyksiä. Suositeltavaa olisi, että toinen suorittajista on työntekijöiden edustaja, kuten luottamusmies (LM) tai työsuojeluvaltuutettu

[1] HE 22/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ilmailulain, liikenteen palveluista annetun lain ja yhteistoimintalain muuttamisesta, s.30

(TSV). Puhallutuksen suorittajan tulee olla riippumaton, kolmas osapuoli. Puhalluttajan ei tule olla työntekijän työnantaja tai tämän edustaja. Riippumattomuus varmistaa, ettei puhallutusta voida tulkita puolueelliseksi tai työpaikkakiusaamiseen rinnastettavaksi toimenpiteeksi.

Puhalluskokeen tuloksen varmentaminen

Puhallutetuille tulee tarjota mahdollisuus tuloksen varmentamiseen verikokeella. Tämän lisäksi työnantajan on huolehdittava verikokeen mahdollisuus myös ajankohtina, jolloin laboratoriot ovat perinteisesti suljettuina.

Kunnioittavasti,

Veera Lehtinen, Lakimies
Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto AKT ry.